

וקראת לשבת עיונג

אלון מרין הפלסטיני באקדמי וסולן פלאו

גליון מס' 854

פרשת פנחס

י"ט תמוז התשפ"ו

לתגובות, הערות והארות ולקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מיישה בת זחור ע"ה | לע"נ יצחק בן מיישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ מל בת אסתר ע"ה | לע"נ רחל שנהן בת מנורה ע"ה

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם אביגיל ויהונתן בני אורה תחי', ולהצלחת כל התומכים והמסייעים בהפצת העלון ברוחניות ובגשמויות

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

בפתח הגליון

הרה"ק אלק מאיר זצ"ל

"אצלי הכל אותו דבר"

מעשה שיכול היה להיות: בעל מלטשת יהלומים העסיק פועלים רבים, שהתמחו בשטחים שונים. מיהלומים מרהיבי עין, לתכשיטים יקרי ערך, ועד אבק יהלומים לתעשייה. קיבל את הסחורה באמצעות חבר הסינדיקט, ליטש והעביר הלאה. והרווחים נאים, הלוואי על כל היהודים. יום אחר פקד את לשכתו מתווך ובידו יהלומים גלמיים ענקיים. אמנם יש להשקיע הון בקנייתם, אבל לאחר הליטוש יהיו יקרים שבעתיים. אופקים חדשים נפתחו לפניו. החליט להיכנס לשוק לסחור גם ביהלומי ענק.

הניח את החפיסה היקרה על שולחנו, פתוחה כשהיתה, ונקרא לרגע החוצה. בדיוק באותו רגע, סיים אחד הפועלים החרוצים את עבודתו בליטוש היהלומים שניתנו לו. יהלומים זעירים כמומחיותו. נטל את התוצר המוגמר ונכנס ללשכת המעביד, לקבל יהלומים נוספים. ראה שהלשכה ריקה, וראה את החבילה הפתוחה. הניח את היהלומים שבידו על השולחן, נטל את החבילה הפתוחה ושב לסדנתו.

לא עברו דקות רבות, והמעביד חזר. העיף עין, והזדעק: "היהלומים, היכן הם?"... היהלומים היקרים, אבני הענק, בעדן שילם הון כה רב. נעלמו ואינם!

הכל נשאו ראשיהם, ומירכתי המלטשה נשמע הקול: "אני לקחתי!"

חשכו עיני המעביד: הוא?! מלטש זעיר של יהלומים זעירים! יהלומים אלו זקוקים למבין, יש להתייחס אליהם במומחיות עצומה. לדעת האם ללטש כל אחר כמתומן או כריבוע, כנטיף או כאליפסה! מיהר למקומו של העובד, ואבוי, איחר את המועד: כבר היה בעיצומה של עבודתו, מלטש ליטש איחוד כהרגלו...

"מה אתה עושה?! הזדעק בקול מור, "אלו יהלומים גדולים!"

"גדולים, קטנים, אצלי הכל אותו דבר", הפטיר הפועל והמשיך במלאכתו...

מזעזע. סיפור שאינו יכול להיות. לא בשטח היהלומים. שהרי הכל יודעים שבגדולים ובמובחרים, אין שניים זהים. יש לקבוע בכל אחד מה ייחודיותו, כיצר יפיקו ממנו את המירב. באיזו צורה, באופן פרטני... וזה נכון, זה סיפור שאינו יכול לקרות, בשטח היהלומים. אבל משום מה קורה הוא בשטח החינוך... שהרי כל ילד, כל נשמה, יהלום זהיר. ואין שני אנשים דומים, אין שתי נשמות זהות. לא מבחינת הכישורונות, לא מבחינת הנטיות, לא מבחינת המידות, לא בשטח האישיות וברמת הבגרות. כל אדם, כל ילד וילדה, עולם מלא בפני עצמו. אז כיצד עוברים הם "ליטוש" זהה, איך מנפיקה המערכת "גודל אחיד" ... ואכן, זו חובת ההורים, זו חובת המחנכים. לעמוד על ייחודיותם של החניכים ולטפחה, להפיק מהם את המירב בתחום המצטיין שלהם.

זהו שהודיענו המשינה, שחמישה תלמידים היו לרבן יוחנן בן זכאי, והיה מונה שבחן: האחד מצטיין בזכרונו, השני בעמקותו, השלישי בשיפעת חידושו. הרביעי ביראת חסאו והחמישי במידותיו. ודאי שיש להקנות ידע לכולם. יש להרחיב את אופקי כולם, לעדן מידותיהם, לחנכם. אך יחד עם זאת לגלות את הייחודיות שבכל אחד, ולמצות את הכישורים. להתייחס לכל אחד בנפרד כאל יהלום הכתר!

זהו שביקש משה רבינו, שיהיה המנהיג "איש אשר רוח בו", ופירש רש"י: "שיוכל להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד", ידע לאבחן, מה הלך רוחו, וידע להטיל עליו את התפקיד הנכון, ולהתייחס אליו ביחס הנכון. ואם כך נדרש ממנהיג של אומה שלמה, שיידע להתייחס נכון ובנפרד לכל אחד מבני העם, כמה נדרש הדבר ממורה בכיתה, ושבעתיים מההורה. שיידע להתייחס לכל צאצא בנפרד, כנטיפות נפשו וייחודיותו. כמה נוקב הפתגם העממי, שכאשר האגרוף קמוץ נראות כל האצבעות זהות בגודלן. אך כאשר הן נפרשות, מתגלית כל אחת בייחודיותה. כשעומדים לפני כיתה, ולעיתים אף במשפחה, אם מתייחסים אל הקבוצה בכללות, נראים כולם זהים. אך טעות היא. יש לפתוח את האגרוף הקמוץ, ולגלות את הפרט וייחודיותו, להתייחס ולטפח בפרטות!

סיפר מרן בדרשותיו, וז"ל: "לפני עשרים שנה או מעט יותר, ביקרתי בבית המטבחים, ושם אפילו ראש השוחטים לא ידע כהוגן. יש להם כלל 'סירכא הניטלת בהגבהה זה חלק', אין בה שום דבר.

מה זה 'ניטלת בהגבהה'? יש סירכא - ריר קשה שעובר בין אומא לאונא, או בין אונא לאונא, צריך להטריף. אבל אם מכניס את אצבעו מתחת לסירכא הזו ומגביהה והיא ניתקת, אין זו סירכא, נקרא שמה ריר בעלמא, ומרן כותב שזה כשר, רק צריך שיהיה אדם ירא שמים בתכלית שלא יאכיל טריפות לישראל.

מרן בבית יוסף עשה תנאי, שכשמרים את הסירכא המחוברת, ירימנה בזהירות לאט לאט בתנאי שלא יזוז האבר הזה שהסירכא מחוברת בו. אם זו האבר ועלה קצת, כובד האבר השפיע על הסירכא שתינתק, והבהמה טריפה, ולכן צריך שיעשה זאת בזהירות שישים לב היטב על האבר שהיא מחוברת בו שלא יעלה, אלא ישאר במקומו יציב, אבל אם לקח בכוח קצת ומכובד האבר ניתקה אסור, והרי זה טריפה. זאת דעתו של מרן, וכך פסק הזבחי צדק, וספר תורת זבח לר' דוד חזן בנו של החקרי לב, שהיה ראש הטבחים ואח"כ הוכתר לראשון לציון, וכותב בפירושו, בירושלים מטריפים כל סירכא הניטלת בהגבהה אם זו האבר כל שהוא, צריך להסתכל שלא יזוז האבר כלל, כך המנהג כירושלים כדעתו של מרן.

האשכנזים יש להם ספר 'בית דוד', כל השוחטים שלהם לומדים בספר הזה, והוא כותב 'לא אכפת לנו אם זו האבר או לא יזוז האבר', והם הולכים אחרי 'בית דוד'. מה זה 'בית דוד'? הוא ראו לחלוק על מרן? ולזה הם קוראים 'חלק' ולנו זה 'טרף', אם כן צריך לדעת, האשכנזים שמים על בשר זה חותמת וכותבים 'חלק', הם הולכים אחרי הרמ"א שלא התנה את התנאי הזה.

כשנכנסתי לשם וראיתי שהם עושים סירכא הניטלת בהגבהה, אני שואל אותם זו האבר או לא זו האבר? לא הבינו מה שאני מדבר, לא ידעו בכלל את הדין הזה. פתחו ספר 'בית דוד', וקראו את ספר 'בית דוד', ונבחנו על ספר 'בית דוד', של חכם אחד אשכנזי ששמו דוד והם הולכים אחרי הספר הזה וזהו. אמרתי להם, אתם מכשילים את הרבים, מרן כתב שזה טרף, למה אתם מכשירים? לא ידעו איפה מרן הזה. פתחתי והראתי להם בבית יוסף, וכל הפוסקים שאחרי. למה לא למדתם תורת הזבח? זה רב ספרדי שאסף כל דיני השחיטה לפי מנהגי ירושלים, במקום שתתעמקו ב'בית דוד' שתעסקו בספר הזה! עשו 'פוחת את ידיך'. קיבל עלי ראש השוחטים דאז שמכאן ואילך ישתדלו להיזהר. קיימו או לא קיימו ה' יודע, על כל פנים אמרנו יש הבדל גם בבשר. תמיד בבשר יש בעיות, זה אומר כך וזה אומר כך, ולא יודעים בדיוק הדין. לכן צריך להיזהר בזה". עכ"ל.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח... ויקרב משה את משפטן לפני ה'" (כו, ג-ה).

פעם אחת, באו שני אנשים אל הגאון רבי יוסף באב"ד, בעל ה"מנחת חנוך", לדין תורה. משפתחו בשיחה, הזכירו לרב, כי בשעתו נמנו שניהם עם ידידי הקרובים, ומנעו מחלוקת אשר עמדה לפרוץ כנגד הרב. ולשם מה באתם אלי עכשיו? שאל הרב.

באנו – ענו השניים – לדין תורה. ברצוננו שהרב יפסוק בינינו.

אני איני יכול לפסוק לכם – אמר הרב – שהרי כך מצינו בבנות צלפחד, כאשר באו לפני משה רבינו, פתחו וספרו לו: "אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח" לאחר מכן תבעו את חלקם בחלוקת הרכוש.

ואילו משה רבינו, לאחר ששמע את דבריהם הראשונים, לא רצה לשבת בדינם מחשש שמא נוגע הוא בדבר. משום כך נאמר: "ויקרב משה את משפטן לפני ה'!"

"יפקד ה'... איש על העדה... ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה" (כו, טז-יז).

הרבה גלויי דאגה ומסירות מוצאים אנו אצל גדולי ישראל לבני עדתם ולתלמידיהם, דאגה כדוגמת רועה הצאן למקנהו.

פעם אחת בא תלמיד ותיק לפני רבי ישראל מאיר הכהן, בעל ה"חפץ חיים" ובבכי מר ספר לרבו, כי הרופאים אבחנו אצלו מחלה קשה מאד, ואינם יודעים כיצד לטפל במחלה.

ה"חפץ חיים" שמע את דברי תלמידו, ולאחר מכן אמר: אל דאגה, אתן לך עצה, אולם תנאי אחד מתנה אני אתך: אל תספר על עצתי לשום אדם, לעולם! הסכים התלמיד לתנאי, וה"חפץ חיים" המשיך ואמר: לך לחכם פלוני, ספר לו על מצבך, הוא יברך אותך ברפואה שלימה, ובעזרת ה' תתרפא! שמע התלמיד בקול רבו, פנה אל אותו החכם האמור, ואחרי תקופה, באופן פלא, החלים כליל ממחלתו.

כעבור למעלה מעשרים שנה, חלתה גיסתו של התלמיד באותה מחלה. אולם הוא שמר את מצוות רבו ולא סיפר דבר.

לבסוף כאשר התגברה מחלתה של גיסתו, סיפר התלמיד לאשתו את כל הקורות אותו לפני עשרים שנה...

זמן קצר לאחר מכן החל שוב להרגיש ברע. נבהל התלמיד ואמר לאשתו כי מוכרח הוא לנסוע שנית אל רבו.

כאשר הגיע לראדן, נכנס אל ה"חפץ חיים", שכבר היה זקן וחלש. זכר ה"חפץ חיים" את תלמידו, וקבלו באהבה ובשמחה רבה.

רבי – אמר התלמיד – שוב חולה אני ובאתי לבקש את ברכתו של הרב. הלואי ויכולתי – אמר ה"חפץ חיים" – אך כעת, מה אוכל לעשות? כאשר חלית בפעם הראשונה הייתי צעיר יותר וצמתי ארבעים יום בעבורך כדי שתתרפא... היום אני כבר זקן ואיני יכול לצום כמו אז...

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

אוהב שלום ורודף שלום

אל ראש ישיבת פוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, נכנס יהודי נסער וזעוף פנים. 'איני יכול עוד!' – ירה מיד, 'אני אדם נקי ומסודר, אך רעייית' היא בדיקת ההיפך, הבית כל העת מפוזר ומבולגן... הרצפה מלוכלכת, הארונות מבולגנים, היא לא מספיקה לנקות ולסדר, ואיני יכול עוד... אני מבקש שראש הישיבה יכוון אותי לגט מרעיית'!

ראש הישיבה ניסה להרגיע, אך ללא הצלחה. 'אני מזדהה איתך', אמר ראש הישיבה, 'הרי גם אני כזה, נקי ומסודר... הבה נקבע פגישה למחר בעשר בבוקר ונקדם את התהליך'!

למחרת, בשמונה בבוקר, שב הרב מתפילת השחרית, ואחרי ברכת ה'בוקר טוב' לרבנית כמדי יום, לחש משהו באוזניה, כשחיוך מסתורי מכסה את פניו. הרבנית הטיבה להבין, וחיוך רחב כיסה גם את פניה לנוכח תוכנית ההפיכה הנועזת...

מיד אחרי ארוחת הבוקר, החלו הרב והרבנית במשימת ההפיכה. הצלחות יצאו מארונות המטבח, והוצבו בחוסר סדר בולט בשולחן הסלון. חולצותיו של הרב קיבלו מקום של כבוד במטבח, מכשירי הכתיבה הונחו ברישול מול דלת הכניסה. הבית כולו הפך מבולגן ומפוזר עד מאוד, ג'ונגל של ממש... הרב והרבנית התבוננו בסיפוק בתוצאה הנועזת, והמתינו לאורח הצפוי...

אך ברגע שנכנס, זע מיודענו לאחור בתדהמה. אם חשב שהוא מתגורר בבית מבולגן, מתברר שביתו ראוי לפרס הסדר והניקיון בהשוואה לביתו של הרב... הרב התנצל מעט על הבלגן, הרים כיסא מהרצפה, במאמץ פינה מקום בשולחן הסלון, והכריז: 'הבה נתחיל לסדר את הנושאים הנוגעים לגט! במה נתחיל?'

'לא, האמת שלא צריך...' – גמגם האברך. 'חשבת', אבל בסוף... אולי אחשוב על זה שנית... האמת שחשבת' שהמצב בבית גרוע ונוראי... רגע, איך הרב מסתדר?'

הרב חייך והשיב בקצרה: 'תראה, אני באמת אדם מסודר, לא תמיד מבולגן כך, אתה יודע, לפעמים יותר ולפעמים פחות... האמת שחשבת' אולי להגיע להחלטה אליה הגעת, אבל במחשבה שניה – אני מעדיף לשמור על שלום הבית ולהימנע ממחלוקות עם רעייית, הבלגן לא שווה את המריבה!'

'בסדר, תודה' – השיב האברך, 'נראה לי שאממץ את הגישה. לא צריך גט בינתיים...'

לכולנו יכולות לצוץ הזדמנויות כאלו: כשאנו רואים חבר שכועס על שותפו, כשאנו עדים לסכסוך בין בני זוג, כשאנו מבחינים בשכנים מסוכסכים, ולפעמים – במשפט קצר, במאמץ זוט, ברצון כנה לפתור וליישב ולהשיב את השלום על כנו – נוכל ליצור את המהפך הרצוי, להשיב את השלום והאחוה, להחזיר את הברכה.

הלואי נזכה להיות מעושי השלום, מהמרבית שלום בעולם שאוכלים את הפירות בעולם הזה, והקדן קיימת...

ביני לבני

הרה"ג **יחיאל פליסקין** שליט"א מח"ס "שתולים בבית השם" ועוד

התדר היהודי (ז)

מתי אכפת התקנון מועילה? – כאשר אופיים בצורה

נכונה, אין שום נזק מעמידה על התקנון, ואדרבה יש בזה תועלת חינוכית רבה, שהמוסד יצליח לשמור על צביונו. ומתי אכפת התקנון מזיקה? – אם מנהלים את האכיפה בצורה לא נכונה, אכן נגרם נזק לכל הרוחניות של הבת, נזק חמור לטווח ארוך שקשה מאד לתקנו. ועכשיו נסביר בעז"ה.

מדוע אין שום פסול באכיפת תקנון לבוש והתנהגות?

כי כל מוסד בעולם זקוק לכללים ברורים, שיעניקו לו צורה וצביון, וימנעו כניסה של תופעות שליליות אל המוסד. על הכללים להיות קבועים ומחייבים, כי אם הם יהיו גמישים ונמתחים – זה יתש גם את הצוות וגם את התלמידים. כן כן, גם התלמידים רוצים בסופו של דבר מסגרת ברורה, וקרקע יציבה לדרוך עליה.

ולגבי הטענה ש'היהדות לא נמדדת בסנטימטרים' – לדעתו היא כן.

לובל של 4 טפחים – כשר. אם חסר בו ס"מ 1 – פסול. ולכן אין לזלזל בסנטימטרים...

אבל – יש שני כללים חשובים, שחייבים ללוות את האכיפה: כלל ראשון – אכיפה בכבוד!

קיבלנו מגדולי ישראל, שאסור בתכלית האיסור להשפיל תלמידים או תלמידות. בשום מצב, ובשום צורה.

הנה לדוגמא מה שאמר הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל: 'הכאה', אינה דוקא על גופם של התלמידים, ישנם הכאות שהם בנפש הילד, כאשר משפילים או מבזים את הילד הרי שהורסים לגמרי את נפש הילד, ומרחיקים אותו מן המחנך ושוב אין לו השפעה עליו. ועל המחנכים להזהר מכך מאד מאד. ואין הילדים רכושם של המחנכים שיעשו בהם כרצונם, ואין נפש הילדים כעצים ואבנים לדבר אליהם בלא לשקול במאזני הצדק. ובמיוחד בזמננו, שהחוצפה והמרדנות מצויה, חובה לנהוג במשנה זהירות בפקדון שנתן ביד הקב"ה (עפ"י 'ומצדיק הרבים' עמ' כט-ל).

ברם לצערנו הרב, במהלך אכיפת כללים במוסדות, (ובפרט באכיפת תקנון לבוש), ישנם תלמידים או תלמידות שסופגים בזיונות והשפלות, רח"ל. אז מה לנו לחפש את גורמי הסיכונים מחוצה לנו, כאשר יש בתוכנו צרעת ממארת כזו, של השפלת תלמידים, אשר גורמת נזקים אדירים שקשה מאד לתקנם, אם בכלל. המשך בגליון הבא א"ה